

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 100.

Sobota 7. decembra 1929.

Leto IV.

Moč naravnega zakona.

Narodna inicijativa izvor kulturnega napredka.

Teorija in praksa sta si v človeškem in družabnem življenju vedno v nekakem nasprotju, a kljub temu druga drugo nekako izpopolnjujeta. Teorija, ki postaja na podlagi svojih filozofskih tez prevneta, šovinistična, je prekoračila meje pametne prakse in je postala samo veza, recimo v zlato dobo. Isto je pa tudi s prakso, ki hoče vztrajati iz egoističnih nagibov na svojem konservativnem stališču.

Logično temu spoznanju morata teorija in praksa druga drugo izpopolnjevati, to je teorija se mora naslanjati sproti na naravne politične in gospodarske zakone, praksa pa se mora učiti iz teorij, kakšna in katera pot vodi k izpopolnjevanju človeške družbe in pravcu enakih pravic do življenja in do svobodnega udeleževanja v njem.

Tudi v socializmu so nastopali teoretičarji, ki so propagirali idejo državnega socializma. Pristaši državnega socializma niso upoštevali človeške nature in gospodarskih zakonov. Njih nauk je slonel na osebnem ideološkem čuvstvanju, brez upoštevanja realnih razmer ter dobil zaradi tega za svojo dobo značaj naivnega utopizma.

Ideje državnega socializma so se v zgodovini narodov opetovano pojavljale, pa so taki poizkusi vedno v najkrajšem času propadli.

Moderni socializem, ki temelji na zgodovinsko-razvojni teoriji, na proučevanju človeške nature in na raziskovanju gospodarskih zakonov, se dobro zaveda velikega pomena glavnega živca razvoja privatne inicijative v človeški družbi.

Privatna svobodna duhovna inicijativa je edina, ki v mejah prakse in spoznanja neovirano pospešuje razvoj in ustvarja bodočnost družbe, če je usmerjena v nje korist.

Lastno inicijativo kaže že vsak otrok, ki si nikdar ne da miru, da manifestira svojo inicijativo pri igranju in drugod.

Tudi narodi so v bistvu taki, dasi so metodne razlike med njimi. Razliko opazamo že med Srbi in Slovenci. Slovenci se razvijajo po načelu s prosveto k svobodi, Srbi pa po načelu s svobodo k prosveti. V rezultatu obeh inicijativ pa ni razlike, toda ta razvoj mora imeti svobodno pot, da se utegne čimprej manifestirati tudi iskreno duhovno zedinjenje državljanov, ker obe poti vodita k istemu cilju.

Slovenci so si zgradili iz lastne moči velike in močne prosvetne organizacije, iz lastne moči z duhovnimi napor in z lastnimi sredstvi in brez pomoči države, zlasti prejšnje. Na tem podrobnem prosvetnem delu, izvirajočem iz lastne inicijative, temelji sedanja kultura Slovencev, ki s ponosom zre nanjo ves narod z iskreno željo, da se enako privatno, neodvisno kulturno udeleževanje proširi na vso državo v interesu celote. To je idealna ljubezen do kulture, to je častna samozavest kulturnih delavcev, ki iščejo svoje zadoščenje v napredku naroda, od merodajnih strani pa računajo samo na bodrilo. V tem svojem udeleževanju vztrajajo kot koristni člani celote in svobodni v lep in koristnih inicijativah.

Neprecenljiva škoda za narod in njegovo kulturo bi bila, če bi se ta do sedaj zgrajena kulturna stavba u-

Kongres delavcev-konsumentov

H kongresu Konzumnega društva za Slovenijo dne 7. dec. 1929 v Ljubljani. — Delavska žena naj postane prvi faktor naše zadrugi organizacije.

Pred dnevi mi je rekel nek gospodarski strokovnjak pomembnega imena: »Če bo Konzumno društvo za Slovenijo vztrajalo še nadalje na poti, po kateri hodi zadnja leta, se bo razvil iz te zadrugi

orjak, ki bo dajal smer gospodarskemu življenju

v naših krajih.«

Taka izjava človeka, ki se na gospodarstvo razume in ki gleda na naše delo kot nepristranski strokovnjak, je našemu vodstvu in vsemu našem članstvu laskavo priznanje in plačilo za trud, ki je bil doprinesen pri reorganizaciji in sanaciji naše zadrugi. Delo, ki je bilo izvršeno v zadnjih letih, je bilo res ogromno in srečno.

Najpomembnejši uspeh je bil napravljen na

konsolidaciji duhov.

Dočim so bile prva leta po vojni vse delavske organizacije torišče notranjih trenj, se je ta proces zlasti v Konzumnem društvu krasno ustalil in dobili smo iz njega poglobljeno in razčiščeno idejo, ki je sedaj na zmogovitem pohodu.

Konzumno društvo za Slovenijo je danes od vsega pokreta uvaževana in spoštovana organizacija. Kakor so bili pred leti redki tisti funkcionarji drugih panog delavskega pokreta, ki bi se zavedali važnosti Konzumnega društva, tako so danes redki oni, ki se je ne zavedajo.

Občutek medsebojnega zaveznitva pa ni napredoval samo pri delavskih strokovnih in kulturnih organizacijah, temveč se je zelo poglobil tudi med članstvom zadrugi organizacij, ki so si danes na jasnem, da je izdaten napredek mogoč le v medsebojni podpori.

Sedanje vodstvo Kodesa predstavlja koncentracijo vseh smeri in sil delavskega pokreta.

Poleg pionirjev ustanoviteljev, katerih delo sega daleč v predvojno dobo, se udeležujejo na vodstvu tudi mlade povojne sile, ki predstavljajo čustvovanje in zvezo s povojnim človekom, vzbujenim po grozotah svetovne vojne in iščočim novih pravev in potov svojemu udeleževanju.

Kakor mnogi v prvem trenutku, ko je bila ta koncentracija formirana, njenega bistva niso razumeli in

ga zato niso odobraval, tako mora biti vsem in vsakomur jasno, da so ogromni uspehi, ki jih je zadruga zadnja leta dosegla, bili omogočeni le vsled te koncentracije.

Koncentracije sicer niso večne, toda delavski pokret, če sloni na demokratskih osnovah, lahko vedno najde ključ, po katerem sestavlja svoje vodstvo tako pravično, da so v pravilnem proporcu v vodstvu zastopani predstavniki onih sil, ki trenutno prevladujejo pokret. In

notranja demokracija.

Če je konstruktivna, mora tudi poskrbeti, da se na eni strani obdrži kontinuiteta z delom prejšnjih dob, na drugi strani pa pušča tudi nastopajočim novim silam možnost uveljavljanja.

Konzumno društvo je to pravilo zadnja leta lepo upoštevalo in če reši še dva problema, ki sta zanj historične važnosti:

pritegnitev žena in naraščaja

k zadrugi udeleževanju, potem mu je zagotovljen ne-le trgovski napredek, temveč bo predstavljalo gibanje mase, ki bo razširilo njegov vpliv na vse panoge in faktorje javnega življenja.

O delovanju Kodesa v preteklem letu je bilo napisanih mnogo lepih besed. Še natančneje se je razpravljalo na članskih zborovanjih, ki so se izvršila v zadnjih dveh mesecih. Vsak, ki je imel kaj pripomniti, je prišel do besede. Tako je ta občni zbor pripravljen tako dobro,

da bodo njegovi sklepi res predstavljal hotenje večine članstva.

Občni zbor, ki se pripravlja na tak način, je potem res samo teltnica, na kateri se stehajo sile, ki stoje za enim ali drugim predlogom.

V »Delavski Politiki« nam je bilo dano prostora, kolikor smo ga potrebovali za razglabljanje naših zadrugi problemov. Zato smatramo za svojo dolžnost, da danes, ko pozdravljamo delegate, ki se bodo zbrali v nedeljo v veliki dvorani Delavske zbornice, se obenem zahvalimo tudi uredništvu, ki nam je dalo možnost, te probleme razložiti širokim množicam našega članstva in je služilo na ta način eminentnim interesom demokratizacije naše zadrugi.

Delegatom pa naš dobrodošli! Obrov:

Doba komisarjatov v socialnem zavarovanju.

Imenovan je komisar za Okrožni urad za social. zavarovanje v Ljubljani.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu ima že nekaj mesecev svojega komisarja. Komisarje dobe tudi vsi okrožni uradi za socialno zavarovanje, v kolikor jih še nimajo, dasi je socialno zavarovanje samoupraven zavod in je edini pomislek to, da se zaradi razmer še niso izvedle redne volitve v samouprave.

Dne 4. t. m. je poslalo ministrstvo socialne politike v Ljubljano odlok, s katerim je imenovalo dosedanega

ničila, če bi se privatna inicijativa ukinila. Svobodno udeleževanje v interesu celote temelji v naravnem zakonu družabnega razvoja in je naravna pravica vsakega posameznika — kjerkoli in kadarkoli se je privatna inicijativa ukinila, je to vodilo v nazadovanje in propadanje narodne kulture.

predsednika ravnatelja Mihaela Kreka za komisarja pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. S tem prenehajo funkcije vseh v prejšnje ravnateljstvo imenovanih članov samouprave in ima komisar pravico, seveda v zmislu obstoječega zakona, odločati v vseh zadevah samouprave.

Usoda socialnega zavarovanja je s tem izročena komisarjem v celi državi. Pri socialni zakonodaji, eventualni reformi, bodo ti stavili predloge, podajali mnenja itd. To je torej važna doba, v kateri prevzemajo komisarji dolžnosti samouprav. Svoje stališče glede socialnega zavarovanja smo že ponovno poudarili in danes izrekamo samo še željo, da naj bi se komisarji samouprav zavedali, da so zaščitniki socialnega zavarovanja, zagovorniki institucije, ki naj

Telovadno društvo Sokol državna organizacija.

Na seji vlade dne 4. t. m. pod predsedstvom predsednika vlade in ministrov razen dr. Korošca in ing. Savkovića, ki se mudita v inozemstvu, je bil sprejet zakon o ustanovitvi »Sokola kraljevine Jugoslavije«.

Načeloval bo novemu Sokolu vsakokratni prestolonaslednik. Poizkušalo se je od merodajnih strani že nekaj časa, da se združijo Jugoslovanski Sokol, Hrvatski Sokol in Orel, kar pa ni uspelo. Vlada se je zato odločila, da se ukinejo te obstoječe telovadne organizacije in ustanovi nova, ker ni bilo mogoče doseči sporazuma in ne poveriti eni organizaciji telesne vzgoje.

Vprašanje ostalih organizacij s tem še ni rešeno.

Novi zakon določa sistem telesne vzgoje za ojačenje zdravja, narodne discipline in vojaške pripravljenosti mlade generacije, ki mora služiti vojaški rok. Motivacija poudarja tudi, da se s tem omogoči skrajšanje vojaškega roka. Sokol kraljevine Jugoslavije naj bi postal občenacionalna organizacija.

Prvo centralno upravo bo organizirala država, ker je med posameznimi smermi preveč nesoglasja. Vlada pričakuje, da se bo ta organizacija ustanovila že z novim letom. Vanjo pojde lahko vsa šolska mladina ter sploh ves narod in kmeti.

Katere dosedanjih telovadnih organizacij likvidirajo?

Čl. 12. zakona o ustanovitvi in organizaciji nove viteške organizacije pod imenom »Sokol kraljevine Jugoslavije« določa:

Dosedanja društva za telesno in moralno vzgojo: Jugoslovanski Sokol, Hrvatski Sokol, Orel in Srbski Sokol, v kolikor bi se v treh tednih od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, ne zedinila ali ne stopila v »Sokola kraljevine Jugoslavije«, se ukinejo.

Demarša velesil v rusko-kitajskem sporu

Rusija odklanja intervencijo velesil.

Velesile so z ozirom na razmere, ki nastajajo v rusko-kitajskem sporu, vložile v Moskvi in Pekingu note, ki vsebinsko soglašajo s stališčem Zedinjenih držav in Francije. Japonska se pa še ni izrekla za intervencijo.

Rusija odklanja intervencijo velesil.

Kitajski general je kapituliral pred Rusi.

Gnila Kitajska, ki ima sama svoje generalske boje, je bila v Mandžuriji poražena od Rusov in sedaj ponuja mir, oziroma pogajanja in pravi, da prizna Rusom stare pravice na mandžurski železnici. Boljševiki so pogajanja sprejeli. Pravi jo pa, da je pogajanja ponudil general na svojo pest, proti volji vlade v Nankingu, kateri načeluje znani general Čankajšek, ki so ga boljševiki pred leti po celim svetom naravnost poveljevali.

se izpopolni, ne pa okrne. Delavstvo, nameščentvo, mali obrtniki, mali posestniki, vsi ti potrebujejo dobro socialno zavarovanje, ki jih naj ščiti v vseh neprilikah življenja, zlasti tudi v starosti ali onemoglosti.

Udanostna izjava zagrebskega občinskega sveta.

Črni oblaki na obzorju? — Poklonitvena deputacija hrvaških občin pride v Beograd.

Na zadnji seji občinskega sveta v Zagrebu je kanonik dr. Rittig v imenu Zagreba podal izjavo lojalnosti mesta Zagreb, ki so je navzoči občinski svetovalci soglasno sprejeli. Iz govora dr. Rittiga so padle v oči neke zanimive izjave o črnih oblakih, ki so baje na obzorju in o neki težki dobi. — Ker se Sarkotića in njegove družbe ne more smatrati za resno nevarnost, nastane vprašanje, kje vidi dr. Rittig na obzorju črne oblake? Sedanja jesenska doba je res precej meglena, ali črnih oblakov ni videti. Dr. Rittig bi dobro storil, da bi povedal, kje in kakšne črne oblake je on videl. — Občinski svet zagrebski je tudi sklenil, da pošlje dne 16. t. m. v Beograd veliko **udanostno deputacijo**, ki bo sestojala iz župana, občinskih svetovalcev, predstavnikov različnih hrvaških društev in iz zastopnikov vseh hrvaških mest. — Spominjamo se na čas ustavotvorne skupščine, ko so imeli Hrvatje priliko, da bi bili šli v Beograd v ustavotvorno skupščino, kjer bi bili s svojim močnim predstavništvom odločilno vplivali na delo ustavotvorne skupščine, ki je takrat bila suverena. Radićevci pa so takrat raje doma ostali in so pustili, da se je o ustavi sklepalo brez njih. Še pred enim letom so se pridružili, da nikoli več ne pojdejo v Beograd.

Belgijski klerikalci in liberalci složni.

Nova belgijska vlada je sestavljena.

Tudi novo belgijsko vlado tvori liberalno-katoliška koalicija. V Belgiji imajo Flamce, ki so z Belgijo nezadovoljni. Flamci bi radi imeli jezikovno enakopravnost; ker jim to zabranjuje Belgija, simpatizirajo s Francijo. Nova vlada bo morala to vprašanje rešiti in je verjetno, da bo na gentskem vseučilišču pripustila uvedbo flamščine.

Velika je razlika med čevlji in čevlji
Priporočamo vam najboljše
Karo čevlje

Maribor, Koroška cesta št. 19

Štiridesetletnica socialnega zavarovanja.

(Konec.)

Za uvedbo zavarovanja za starost in onemoglost. — Za unifikacijo vsega zavarovanja in povečanje socialne zaščite.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev je nato odobril načrt za sedanjost palačo na Miklošičevi cesti, ki je bila dogotovljena leta 1925. Bolniško in nezgodno zavarovanje je dobilo v novi palači priliko, da se razvije. Okrožni urad v Ljubljani ima sedaj zdravniške specialiste, najboljše opremljene ambulatorije vsakovrstne zdravilne metode, kopališča, zobni atelje in bolniške sobe, tako da, kolikor mu dopuščajo sredstva, res lahko služi potrebam, in najrazličnejšim zdravilnim metodam članstva.

Osnovni so se ambulatoriji tudi v Mariboru, Celju, Ptuj in Kranju.

Bolniško in nezgodno zavarovanje sta v Jugoslaviji v enem zavodu, ločena samo po končnih imenih. Izvzeti so pa železničarji in rudarji.

Lastnost okrožnih uradov sta pa ohranili trgovsko bolniško društvo »Merkur« v Zagrebu in Mladinsko društvo »Merkur« v Beogradu.

Organizacija zavarovanja je znatno bolj centralizirana, kakor je bila v Avstriji. Železi pa bi bilo, da se popolnoma unificira, da pa se poslovanje glede dajatev bolj decentralizira, ker je sedanje reševanje poslov preveč otežkočeno in pa da se izredno komplicirani predpis prispevkov poenostavi. Socialno zavarovanje je sedaj razdeljeno na 23 okrožnih uradov, od katerih je dravski okrožni urad največji, ker šteje povprečno nad 90.000 članov. Pri reviziji socialnega zavarovanja nameravajo baje prirediti okrožne urade po banovinah.

Razentega je bolniška blagajna ljubljanska kupila na otoku Rabu okrevališče (»Jadran«), ki naj bi služilo v prvi vrsti rekonvalescentom.

Poleg mnogih prednosti ima nov zakon o zavarovanju delavcev uvedene **rodbinske podpore in določbo, da se uvede zavarovanje za starost in onemoglost**, ki se pa še ni uvedlo, dasi določa zakon rok 1. julija 1925.

Zakon o zavarovanju delavcev v Jugoslaviji je v primeri z drugimi zakoni moderen, dasi je potreben še znatne izpopolnitve. Predvsem je pa potrebno, da delavstvo ceni zavod kot svoj, ga varuje in ščiti ter opravičeno zahteva, da se izpopolnijo sedanje določbe in da se uvede zavarovanje za starost in onemoglost. Enako kakor delavci, dasi delavci dejansko več prispevajo, ker njih prispevek ne gre na račun splošnosti, so dolžni tudi podjetniki storiti dolžnost napram zavarovanju. Socialno zavarovanje pomeni del socializacije družbe in je tudi že v morali današ-

nje dobe nekako pronikla zavest, da je človeška družba dolžna poskrbeti za eksistenco vsakega člana družbe. V tem pogledu je za ugled zavoda in čut socialnega hotenja ter zdravniško službo napravilo sedanje vodstvo urada in samouprava jako mnogo. Čut odgovornosti za zavod in socialni čut, če sta zbudena, potem ne bo nihče prišel in zahteval poslabšanje sedanjega zavarovanja, marveč le njega izpopolnitev.

Končno omenjamo še en važen problem, ki se izvede prihodnje leto. Tudi za Maribor se zgradi uradna palača in opremljena s potrebnimi ambulatoriji, ki bodo nedvomno mnogo mnogo koristili negi potrebnim članom socialnega zavarovanja.

Štirideset let je dolga doba. Ali, če pomislimo, da je delavsko zavarovanje nad petindvajset let le vegetiralo, da ga je vsak počestni ali škričarski puhloglavac psoval, da so mu bili zlasti podjetniki povečini huđi nasprotniki ter da oblasti s svojimi ukrepi niso dopuščale razmaha tej socialni ustanovi, potem moramo s ponosom konstatirati po nadaljnjih petnajstih letih, da je socialno zavarovanje pri nas postalo močnejši faktor v življenju delavca in družbe. Socialno zavarovanje ne pojde več nazaj, to je nemogoče:

naprej mora, naprej do popolne dovršitve.

To mora biti ob štiridesetletnici naš cilj in cilj vseh onih, ki se niso skregali s pametjo.

Druge delavske ustanove pred vojno.

Obrtna nadzorništva so bila v Avstriji ustanovljena z zakonom z dne 17. junija 1883. Po številu jih je bilo 35.

Pokojninski zavod za nameščence je bil ustanovljen z zakonom iz leta 1909. V naši državi velja podoben zakon za Slovenijo in Dalmacijo ter se namerava razširiti na vso državo.

Obrtna sodišča so bila ustanovljena v Avstriji 1. julija 1898. Vseh obrtnih sodišč je bilo sedem. Osmo v Ljubljani, ki edino v državi še danes obstoja, je bilo ustanovljeno par let pozneje.

To je črtež o celotnem razvoju socialne zakonodaje, ki bi ga pa bilo mogoče opisati dovelj jasno samo v obširni knjigi. Mislimo pa, da ta splošni pregled zadošča ter bomo, če nam bo dopuščala prilika, priobčili samo še nekaj številčnih podatkov.

Dosedanja borba za dobro socialno zavarovanje naj nas samo bodri, da bomo vztrajali v svojih pravičnih zahtevah tudi bodoče dni.

Švicarski socialisti in vprašanje sodelovanja v vladi.

Socialni demokrati bodo kandidirali v zvezni svet.

V Švici imajo 12. decembra volitev dveh novih zveznih svetnikov v vlado. Gre za večino v zvezni vladi. Meščanske stranke še niso zavzele stališča, ker so čakale na kongres socialnih demokratov, ki se je vršil dne 30. novembra v Bazlu. Na kongresu je bilo okoli 500 delegatov. Govoril je o volitvah bernski strokovni tajnik Bratschi za udeležbo v imenu večine vodstva in strokovnih organizacij, češ, da bo stranka enkrat morala v vlado in je le taktične važnosti, kdaj. Sedanji zvezni svet sedmih oseb zastopa komaj 50% državljani in ima v njej svobodni-selna demokratska stranka (pet članov) večino. V sedanjem položaju stranka ne more čakati, da se izpremeni ustava in uvede splošna volilna pravica za zvezni svet. Strokovne organizacije so vse za udeležbo pri volitvah. Stranka naj samo vstopi v vlado, ne da bi se vezala sama ali da bi dajala obveze. Proti udeležbi je govoril tudi Grimm, za udeležbo pa Huber in drugi. Strankin zbor je končno odobril stališče, da se soc. demokracija udeleži volitev, in sicer je za udeležbo glasovalo 324 delegatov, proti pa 137.

Socialist predsednik parlamenta.

Za predsednika švicarskega parlamenta je bil izvoljen socialistični poslanec M. Graber.

Nemčija proti vojnim hujskačem.

Hugenbergov poraz v državnem zboru. — Plebiscit 22. decembra.

V nemškem državnem zboru je Hugenbergov predlog za razveljavljanje dogovora glede reparacijskih dajatev in obtožbe vlade temeljito pogorel. Za § 1 (odklonitev verzalske pogodbe) je glasovalo samo 82 poslancev (proti 318); za § 4 (obtožba ministrov) je glasovalo 66 poslancev, proti pa 312. V poimen. glasovanju o celotnem zakonu je pa glasovalo 307 poslancev za odklonitev in le 78 poslancev za sprejem Hugenbergovega predloga. S tem je predlog v državnem zboru definitivno odklonjen, mora se pa izvesti v zmislu ustave plebiscitno glasovanje, ker je bil predlog odklonjen in se je za plebiscitno glasovanje vpisalo deset odstotkov volilcev. Po razpoloženju v državnem zboru bo plebiscit Hugenbergovo akcijo obsodil s tem, da bo udeležba pri plebiscitnem glasovanju jako pičila.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 8

Miška vleče prestrašenega Serjoška, suče se pod vagoni, udarja z glavo ob kolesa.

— Hitro!

A vrata vagonov so nekam visoko. Miška in Serjoška jih ne dosežeta, da bi mogla zlesti v vagon.

Striček, dvigni me!

Mužiki z babami se gibčno sučejo, teptajo, sujejo in nikogar ne puste k vratom.

— Zlezi na streho!

— Kje je čajnik?

— He, čajnik je naš!

— Da te udarim po zobeh!

— Tat!

— Udari ga, da bo pomnil!

Dvakrat je zbežal Miška okrog vlaka. Nikogar ni, ki bi ga dvignil v vagon. Kaj storiti? Mužiki sedajo na odbijace in babe lezejo na strehe. Dekleta plezajo, razkoračajoč noge, kakor mužiki. Miška je skočil na odbijac in kriči:

— Zlezi sem!

Serjoška se trudi, pa ne gre.

— Daj, da te vzdignem!

— Padem dol!

Močno se je razjezil Miška. Zobe je stisnil.

— Dobro se drž!

Objel je Serjoška z obema rokama železen odbijac; ne vidi ničesar.

— Zdrobilo me bo tukaj.

Poleg v vagonu zmerja vojak mužike.

— Marš, doli!

Vztrepetal je Serjoška.

— Batjuška.

Miška mu šepeta:

— Molči, molči, saj nas ne vidi. Ne kašljaj.

— Roke me ne drže.

— Molči!

— Miška, dragi, padel bom.

Sedaj se je Miška dodobra razsrdil. Udaril je na odbijac in rekel:

— Padi! Se bom pa sam odpeljal.

Serjoška je utihnil. A vojak je zagledal Serjoškovo glavo.

Popadla sta na tla.

— Odidita!

Ni pomoči, treba bo iti. Miška je stopil v pregovore.

— To je, rdečevojnik, dečko iz naše vasi. Gre z menoj.

— A kdo si ti?

— Sopatinskij, iz Buzuluškega ujezda. Grem v Taškent po kruh.

— Pokaži dokumente!

— Potni list?

— Ti bom dal potni list!

A drugi vojak kriči zadrž:

— Kar Čeki jih izroči!

Jeknilo je Miškino srce:

— Dobili so naju!

Serjoška ni bil ne živ, ne mrtev. Prijel ga je vojak za roko ter ga sunil v hrbet.

— Smrkovca! Samo v napotje sta!

To imaš sedaj! Šla sta po kruh v Taškent, a prišla sta Čeki v roke. In Čeka, če drugo ne, ju bo sodila. Miška je to vedel, ker je čul mužike o tem govoriti. Zelo so se hudovali. Če bi vojaku dal kakšno malenkost. Ali ni denarja! Če bi se začel jokati, vojak ne bi verjel. In vlak bo odpeljal. Vrti se Miškina glava, razne misli se pade po nji, ali ničesar si ne more izmisliti. Vidi, da Serjoška plače. Zadnji hip se je odločil poizkusiti z zvijačo.

— Kaj pa stokaš? Saj nas vendar ne peljejo v ječo. Ko se prepričajo, od kod sva, naju spuste.

Nato je rekel vojak laskajoče:

— Z nami res ne gre drugače. Vsi lezemo, kamor ni treba...

Vojak molči.

— Rdečevojnik, kaj naju res ni mogoče pustiti? Gladujeva.

— Doli, doli! Jutri se lahko pelješ!

Miška je pomislil:

— Kako bi ga ogoljufal?

Prijel ga je za roko in zašepetal:

— Rdečevojnik, glej, mužik je zopet zlezel v voz.

— Kje?

— Glej tam, za vagoni.

Vojak gleda. Na vagonu sedita k sreči dve babi.

— Počakajta tu.

Miška je radostno rekel:

— Čakaj, Serjoška, čakaj! Počakajva rdečevojnika. Saj nima časa, pečati se z nama...

Vojak je stekel, da odžene babi, a nikjer nobenega mužika. Kakor nalašč. Popravil je Miška vrečo na hrbtu in zašepetal Serjošku:

(Dalje prihodnjič.)

Heimwehrovci so se udali.

Kancler Schober rabi posojilo. — Sa-mo del ustavne reforme bo uveljavljen. — Poparjenost med Heimwehrovci.

Pogajanja kanclerja Schoberja in zastopnikov večine z zastopnikom socialno demokratične stranke, doktorjem Dannebergom, so zaključena in g. Schober se je odrekel nadaljnim poskusom, ker je uvidel, da socialisti nočejo več popuščati in da se tudi ne dajo preplašiti. Schober je poizkusil vsa sredstva, kakor se za kriminalnega strokovnjaka spodobi. Med drugim je pretil manjšini z oktrojem, toda dosegel ni več kot to, kar so mu socialisti koncedirali. Zato je izdal parolo, da bo samo en del ustavne reforme sedaj stopil v veljavo. S tem pa ni dosežen glavni smoter avstrijske buržoazije, ki je zahtevala, da bi predsednik republike dobil neomejeno moč razpuščati parlament, izdajati zakonske uredbe in celo uveljavljati proračun. Vsega tega ne bo mogel.

Nadalje socialisti niso pristali na to, da bi se mesto Dunaj, ki je zvezna dežela, degradiralo na navadno zvezno in glavno mesto, pri čemur bi izgubilo zakonodajno moč. Skratka, postal je naklep, socialno demokratični večini na Dunaju vzeti možnost,

da bi gradila stanovanja, bolnice, klinike, otroška zavetišča, zavetišča za onemogle in še sto drugih socialnogospodarskih naprav, kljub temu, da imajo socialisti več kot dve tretjini prebivalstva v svojem taboru, ki zahteva, da občina s svojo socialno politiko nadaljuje. Zelo važna postojanka je tudi šolstvo, za katero se je zadnje dni bil hud boj. Končno je hotela večina tudi spremeniti red na podlagi skonstruiranega sistema, ki bi naj socialiste oslabil.

Kancler Schober opravičuje svojo naglico s tem, da mora vlada takoj začeti z gospodarskim delom, to se pravi: g. Schober je pripravil kovčke in se misli čimprej odpeljati v Bruselj, v Paris in Rim in kdo ve kam vse, zaradi najetja posojila, ki ga nujno rabi in ki ga dobi samo pod pogojem, če bosta v deželi vladala mir in red. Zato so tudi Heimwehrovci žalostno povsili glave in se tolažijo, da bodo že enkrat primarširali pred parlament.

Iz navedenega se vidi, da se juha nikoli tako vroča ne sreba, kot se kuha!

Doma in po svetu.

Knjižnice Delavske zbornice v Ljubljani in Mariboru zapečateni. Preteklo sredo, dne 4. decembra, je oblast zapečatila knjižnice Delavske zbornice v Ljubljani in Mariboru. Poseben banov odposlanec bo sedaj knjižnice pregledal in nedovoljene knjige — če je kaj takih v obeh knjižnicah — izločil, nakar bosta knjižnici zopet odprti.

Jugoslovanski berlinski poslanik Balugdžić je prišel te dni v Belgrad. V kakšnih zadevah, ni znano. Minister dr. Anton Korošec je odšel v inozemstvo, da se pozdravi. Tako poročajo.

Dve novi podmornici, dobi naša država. Izdelali so ju na Francoskem. Te dni prideta v Dalmacijo.

Praznik zedinjenja dne 1. decembra so prav posebno slavili na Hrvaškem. Enajstletnico zedinjenja države so torej Hrvati praznovali tako kakor še nobene. Tudi po drugih delih države so bile slovesnosti.

Jugoslavija ne bo plačala reparacij. V reparacijskem odboru so črtali Jugoslaviji in Rumuniji vse reparacije. Delež na reparacijskih prejemkih pa se je Jugoslaviji znižal od 10 na 2 odstotka.

Duhovita vest. V trgovski zbornici so med drugim razpravljali v Belgradu tudi o socialnem zavarovanju. Poročilo pravi, da je podudari zlasti, da je bila dosežena v vseh vprašanih največja enodušnost. — Nam se zdi to naraven pojav, ker so vsi delodajalci proti socialni zakonodaji, ki bi bila kaj vredna. Torej njih stališče ne zasluži posebne poudarka.

Iz državne uprave. Za načelnika prosvetnega oddelka pri dravski banski upravi je imenovan Josip Mazi; dosedanji prosvetni inspektor pri velikem županu je imenovan za direktorja na ljubljanski realki. — Za načelnika oddelka za socialno politiko in narodno zdravje v dravski banovini je imenovan dr. Fr. Dolšak; za inspektorja zdravstva dr. E. Mayer in dr. Ivan Jurečko.

Socialna konferenca gospodarskih zbornic. V Belgradu se je vršila v sredo seja in v četrtek konferenca gospodarskih zbornic iz vse države. Ta konferenca je izdelala odgovor k reformam socialnega zavarovanja in ga izročila ministrstvu za socialno politiko. Namen takih »socialnih« konferenc itak že poznamo.

Komisar pri ljubljanskem trgovskem in bolniškem podpornem društvu je postal dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Dr. Pless je že mnogo pisal o socialnem zavarovanju, toda njegovi argumenti so podpirali težnjo po omejitvi socialne in delavskovarstvene zakonodaje.

Nemška soc.-dem. stranka na Čehoslovaškem je imela dne 30. m. m. in naslednje dni v Aussigu svoj strankin kongres, ki se je posvetoval o političnem položaju po volitvah v čehoslovaški parlament, kjer agrarrec Udržal že nad šest tednov sestavlja novo vlado.

Križi in težave s čehoslovaško vlado. S sestavo vlade imajo na Čehoslovaškem velik križ. Pet tednov jo že sestavljajo. Računajo, da bodo tvorile vladno večino: 46 čeških agrarcev, 32 narodnih socialistov, 39 čeških socialnih demokratov, 25 čeških klerikalcev, 12 čeških obrtnikov, 15 nacionalnih demokratov, 16 nemških agrarcev, 21 nemških demokratov, kar da 206 poslancev. Od teh bi jih bilo 172 Čehoslovakov in 34 Nemcev. Meščanske stranke bi šteje 114 poslancev, socialistične (z narodnimi) 92. — To pa še ni končno sklenjeno.

Izpraznitev drugega pasu zasedenega nemškega ozemlja. — Nemci veselijo svobode. Povodom izpraznitve drugega pasu po antantinih četah zasedenega nemškega ozemlja, so priredili v Koblenzu in Aachenu velike proslave, ki so se vršile ravno o polnočji od 30. novembra na 1. decembra. Sicer so Francozi zapustili mesto Koblenz že v soboto opoldne in ravno ob istem času tudi Belgiji, toda ljudstvo osvobojenega ozemlja je hotelo pozdraviti prvi nastopajoči dan svobode — prvi december. Zato so se proslave vršile opolnoči. Proslavo v historičnem mestu Aachen je prenašal radio. Začetek proslave se je pričel z nagovorom, kateremu je sledilo petje, godbe, zvonjenje ter velikanska bakljada, nakar so zopet sledili slavnostni govori, iz katerih je vedno odmevala beseda: »Aachen ist frei.« (Aachen je svoboden.) Mesto je bilo skozi enajst let zasedeno po belgijskem vojaštvu in ni čuda, ako je nemško prebivalstvo veselo svobode. Neki govornik je med drugim rekel: »Največja naša potreba je svoboda. Svoboda ni le največja potreba vsakega naroda, ampak tudi vsake skupine kakor vsakega posameznika.« Je pa žal tudi med Nemci mnogo takih, ki pač reklamirajo svobodo zase, ne priznavajo pa iste tudi drugim.

Naraščajoča brezposelnost v Avstriji. Radi politične nesigurnosti, povzročene po heimwehrovskem pučizmu, trpi tudi avstrijsko gospodarstvo in brezposelnost narašča. Tekom meseca novembra je število brezposelnih, ki prejemaajo brezposelno podporo, naraslo na 18.700. Od teh odpade samo 4000 na Dunaj, vsi drugi na ostalo Avstrijo. V razmerju z novembrom lanskega leta, je letos za 7000 več brezposelnih. Vseh brezposelnih, ki prejemaajo brezpo-

selno podporo, je v Avstriji 144.580. K temu je prišteti še okroglo 28.000 brezposelnih, ki ne dobivajo podpore. 200.000 brezposelnih v Jugoslaviji pa sploh ne pozna nikake brezposelne podpore in žive kakor ptice pod nebom.

Letel preko južnega pola. Južni pol je prav tako ves v ledu kakor severni pol. Že več poizkusov je bilo, doseči južni pol, toda marsikatera ekspedicija je ponesrečila. Sedaj je na južnem polu Amerikanec komandant Byrd, ki je z letalom v četrtek dosegel južni pol in križaril nad njim pol ure. Byrd se je nato vrnil v svoj pristan.

Boдрilo za hišne posestnike. Tudi naše časopisje poroča, da so v Budimpešti zidali velike stanovanjske palače, ki stoje sedaj prazne. Lastniki so pripravili hiše odstopiti zastonj, samo da se iznebe bančnih bremen. Taki reveži so budimpeštanski hišni posestniki. — Stvar je pa enostavna. Gradili so velike luksurijske palače na bančni kredit, zato teh stanovanj ne more nihče doplačati. Iz tega je razvidno, kako smo imeli prav, ko smo zahtevali manjša stanovanja v novih zgradbah.

Velika gradbena katastrofa v Marseille. 30. novembra sta se v Marseille podrli dve trinadstropni hiši, pri čemur je našlo smrt okrog 20 oseb. V hišah so stanovali največ delavci, ki so bili v času nesreče na delu. Žrtve so vsled tega ponajveč ženske in otroci.

Danes, 7. decembra ob 8. uri zvečer desetletnica „Svobode“

v veliki kazinski dvorani v Mariboru.

Delavci, pridite vsi na to redko prireditev delavske kulture!

Maribor.

Ekspozitura Delavske zbornice posluje vsled oblasne zatvoritve knjižnice do nadaljnjega v »Ljudskem domu«, Ruška cesta 7.

Deset let neumornega in vestnega dela. Danes je preteklo deset let, odkar vrši naš vrli Franc Fanedl službo meteorja v Ljudski tiskarni. Skoraj vsi delavski časopisi, ki izhajajo v Sloveniji, so šli vsa leta skozi njegove roke. Vrlemu jubilaru, ki se udeležuje tudi pri delavskih kulturnih organizacijah, kličemo: Na mnoga leta!

Ali je delavstvo faktor, s katerim je treba računati v vprašanju obmejnega prometa ali ne? Iz poročil meščanskih listov posnemamo, da se je pred kratkim vršila v Mariboru anketa za, oz. proti priključitvi mesta Maribora v obmejni pas. Znano je, da postojata takozvani desetkilometerski obmejni carinski pas, v katerem se sme vršiti svobodno obmejni promet. Ni namen te beležke ventilirati vprašanje, ali naj se obmejni pas razširi, da bi tudi prebivalci mesta Maribora bili deležni ugodnosti obmejnega prometa ali ne, pač pa gre za to, da se razčisti vprašanje, kdo ima pravico na anketa, ki taka vprašanja rešujejo, sodelovati; ali so delavska zastopstva od takih anket izključena, oz. ali imajo samo gotovi gospodarski krogi patent, da o tem vprašanju, ki se tiče celokupnega prebivalstva, odločajo, pa četudi jih je samo peščica ljudi, ki so organizirani v zbornici za OTI. Zdaj se, da bi bilo pravično ter dosledno, da bi se k takim razgovorom povabilo tudi Delavsko zbornico, ki reprezentira mnogo tisočev mariborskega delavstva ter nastavlencev. Iz poročil dnevnih listov smo namreč posneli, da se je vršila v Mariboru anketa za gorje vprašanje, ki jo je sklicala zbornica za obrt, trgovino in industrijo in da se je bil boj za priključitev, oz. proti le med mariborskimi trgovci in gostilničarji. Medtem, ko so se gostilničarji močno zavzemali za priključitev, so trgovci hudo nasprotovali. Gospodje patriciji naj vedo, da so

Vsak rabi dobrega

URARJA

Strokovnjaška postrežba podaljša točno delovanje ustroja ure. — To Vam nudi pa samo dobri urar

M. Jiger in sin

Maribor, Gosposka ulica št. 15

Popravila se izvršijo kmalu — dobro in po ceni.

Prodaja tudi na obroke.

plebejci za priključitev Maribora v obmejni pas. Zato je potrebno, da se od strani zakonitega delavskega zastopstva podvzamejo primerni koraki v tem pravcu, da se v tako važnem, vse prebivalstvo zadevajajočem, vprašanju, ne bo razpravljalo samo iz ozkih vidikov majhne skupine, ki ščiti le svoj interes, ne pa interesov celokupnosti.

Celje.

Seja občinskega odbora Celje okolica. Kakor povsod, smo tudi tukaj imeli volitev kmetijskega odbora. Tudi tukaj se je izpolnila želja g. Krajncu, da so bili izvoljeni sami krščanski možje, dobili so namreč dvanajst glasov; deset glasovnic je bilo praznih. Izvoljeni so bili: Mihelčič, Strenčan, Glinšek in Selander od bivše SLS in Kukovec od bivše DS, kot namestnika sta bila izvoljena Pišek in Jakobin. Nato je prečital finančni referent dr. Godnič razne prošnje o denarnih podporah. Tako so bile prošnje za postavitve spomenika dr. Žerjavu, prošnja za postajališče Tremarje in prošnja za Rdeči križ odgojene za prihodnji letni proračun. Nadaljnje prošnje so bile odobrene in sicer: Zaščiti dece za božičnico 100 Din, dijaku Košiču za povrnitev v domovino 500 Din, šolski kuhinji 500 Din, gospodinskemu tečaju 400 Din. Pred zaključkom se je predlagal občinski odbornik Pečuh absolutorij županstvu za po-zrtvovalno delo, za katerega je glasoval celokupni odbor.

Podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 8. decembra 1929, ob 8. uri zvečer v mali dvorani Uniona Miklavžev večer s plesom ter prosto zabavo, ker je čisti dobiček namenjen za pevski odsek, so vladno vabljeni ljubitelji petja, da pripomorejo k lepemu uspehu.

Tekom te zime bo »Svoboda« priredila celo vrsto skiptičnih predavanj, vsako sredo zvečer ob 8. uri v gostilni »Jugoslovane« v Gaberju pri Celju. Delavci in delavke, udeležite se polnoštevilo predavanj ter pripeljte s seboj svoje otroke, tovariše, prijatelje ter znance, da s tem podprete kulturno delo »Svobode«. Predavanja se vršijo v zakurjeni sobi, ob nizki vstopnini 1 Din za osebo, da bo udeležba vsakomur omogočena. Prvo predavanje se vrši v sredo, dne 11. decembra t. l. ob 8. uri zvečer. — Spored: 11. dec.: Strahote svetovne vojne.

18. dec.: Rim, dva dela, 26. dec.: Snegulčica, predavanje za otroke, 6. jan.: Guli-verjeva potovanja, 8. jan.: Spolno vprašanje in mladina, 15. jan.: Amerika, dva dela, 22. jan.: Nova industrijska revolucija, dva dela, 29. jan.: Parnik in petrolej, dva dela, 5. febr.: Afrika, 12. febr.: Avstralija in Oceanija, 19. febr.: Racionalizacija dela, 26. febr.: Konzumi, zadružno gibanje, 5. marca: Od kamna do knjige, 12. marca: Alpe, 19. marca: Švica, 26. marca: Don Kišot.

Jesenice.

Samomor. V torek, dne 4. t. m. se je ob 3. uri jutraj ustretil v srce še mladi industrijec g. N. Ferjan. Našli so ga na vrtu. Da se je poživljal na življenje bo vzrok v gospodarskih in družinskih prilikah. Zanimivo je zlasti dejstvo, da je njegov oče prišel pred 40. leti brez groša na Jesenice, kjer pa je kmalu obogatel. Največje jeseniško bogastvo pa je kmalu raztrgala družina. Zgodilo se je kot se večkrat zgodi: Nagla rast, a še naglejše padanje. Mladi gospodar se je pa lotil še povojnih spekulacij, kar ni bilo ravno dobro.

Vlom. Čisto slučajno so na postaji Slovenski Javornik zalotili orožniki delavca Fr. Koflerja pri vlomilskem poslu in ga tudi aretirali. Možakar se je zasačenja silno prestrašil. Zdaj bo tudi vseh ostalih nepojasnjenih vlovov osumljen.

Otvoritev sokolskega doma (v nedeljo 1. t. m.) je izzvenela v čudni disharmoniji. Na dopoldanski skupščini se je med drugim udrihalo po tujerodcih, gost skupščine pa je bil trd Nemec, gen. ravnatelj KID. Seveda so se na večernem plesu znašli mnogi bivši germanizatorji našega kraja v objemu s »starimi narodnimi poborniki«. Pač lepa bratovščina. Še Cankar bi bil vesel jeseniškega dela »Za narodov blago«.

Samomorilne namene je imela trgovčeva soproga K. na J. Seveda so jo rešili ter jo spravili v dobro voljo. — Še brezposelni delavci ne obupajo, zato je tudi drugim treba korajže do življenja.

Kulturni pregled.

Lev Tolstoj. Vstajenje.

(Otvoritvena predstava »Delavskega odra Svobode« v Ljubljani dne 1. decembra t. l.)

Sodobnost je na ideje velikega misleca Tolstega že precej pozabila; vsekakor nimajo na današnja generacija toliko vpliva, kot so si ga Tolstojanci nekoč obetali. Tolstoj ni znal računati z realnimi dejstvi: s tem, da je pridigoval neprotivljenje zlu, se je odrekal borbenosti in jo zavrgel. Zato je tolstojanstvo kot ideja, ki naj preoblikuje družbo, danes mrtva. Vključ temu pa bodo ostala književna dela Tolstega nesmrtna — ne samo kot dokument dobe, ki so v njej nastala, marveč tudi radi svoje silne realistične, reformatorske tendenčnosti in podrobnega seciranja današnje družbe in zla, ki izvira iz nje. Prav današnja družba je poznala Tolstoj do dna, prikazal nam je v svojih delih vso njeno gnolobo, dal pa nam je napačen recept za njeno ozdravljenje. Nam mladim proletarcem je Lev Nikolajevič drag predvsem kot slikar družbe, dočim njegovim naukom ne moremo slediti.

Delavski oder »Svobode« je storil kulturni čin, ko je sprejel v svoj repertoar »Vstajenje«, ki spada brezdvomno med najboljša dela Tolstega. Hvaležni mu moramo biti za uprizoritev tega dela temu bolj, ker je znala režija dobro podčrtati tendenco, idejnost komada, delo samo pa prilagoditi delavskim gledalcem. Režiser Bratko Kreft je z malenkostnimi korekturami in dodatki — s sredstvi, ki se jih poslužujejo vsi res moderni proletarski režiserji (n. pr. Piscator) — napravil iz napol meščanskega, resnično borben komad. Poudarek »vstajenja«, t. j. oproščenja od zla ni ležal pri uprizoritvi na Nehljudovu, kot je to storil Tolstoj, temveč v poslednji, priključeni sceni: v žarki, rdeči luči koraka četa kaznjencev in prognancev dvignjenih glav za zvoki mar-

seljeze. Pa tudi sicer je bila režija zgrajena povsem v modernem duhu, poslužujoč se vseh sredstev, ki se dajo uporabiti na tako majem odru, kot je oder v Delavski zbornici: sem moramo šteti zlasti naravnost sijajno uporabo učinkovitih svetlobnih sredstev in pa popolno zlitje scenerije z dejanjem. Režija je zlasti poudarjala realistiko (n. pr. v III. sceni).

Igra sama se je odlikovala po skladnosti. Vsi igralci so izredno dobro dovršili svojo nalogo. Glavna oseba Katjuša je bila najboljša v I. dejanju, njena mimika in zadnji pogovor z Nehljudovim pred padcem sta bila prepričevalna; dasi je bila tudi v ostalih dejanjih zelo dobra, vendar v njih ni dosegla one globine kot v I. dejanju; mestoma je bil tempo njenega govora nekoliko prehitel. Njen partner Nehljudov pa se je nasprotno odlikoval zlasti v zadnjih dejanjih, kjer je izčrpal vso svojo globino; zdi se, da se igralcu Nehljudova ne prilega vloga bonvivanskega častnika, v kateri se nam je zdel nekoliko okoren. Vsekakor pa obadva mnogo obetata. Izmed ostalih vlog naj omenim samo najvažnejše! V I. dejanju je bil zlasti dober starec Tihon. V 2. dejanju (porota) so se odlikovali: Bakljašov, Gerasimovič in Mikišin, čigar igralec je znal ustvariti v mimiki in govoru preudarnega in umerjenega advokata; prav dober je bil tudi Pomučnik, dasi je nekoliko preveč karikiriral. — Nad vse dobro je bilo realistično 3. dejanje, kjer moramo pohvalno omeniti rabijatno igro Rdeče, ki obeta postati za slične scene izborna igralka, dalje zariplo starko Karabljovo in mehko Fedosjo, ki je ostala na višini tudi v poslednjih dveh dejanjih. Za ženskim vlogami tudi ni zaostajal Jetničar. V 4. dejanju se je odlikoval poleg že omenjenih z močno

realistično poudarjeno igro bolniški sluga. V poslednjem dejanju nas je presenetil Kriljcov, čigar igralec je znal podati trpečega in bolnega prognanca; globoko je zajel tudi Simonsov, ki se nam je pokazal kot prepričan nihilist in dober človek. Častnik — pravi tip carske dobe!

Razen treh so bili vsi igralci in igralk delavci oz. delavke. Ljubljanski proletarijat je z uprizoritvijo »Vstajenja« dokazal ne samo svojo veliko kulturno aktivnost, temveč tudi visoke zmožnosti za delo v dramatični umetnosti. Prepričan sem, da bi tudi redna gledališča ne mogla boljše podati »Vstajenja«, kot ga je podal Delavski oder: Zelel bi samo še, da se Delavski oder odloči za gostovanja v naših industrijskih centrih. — Talpa.

»Svoboda.« Izšla je zadnja številka letošnjega letnika »Svobode«. Kot prejšnje, tako se tudi ta številka odlikuje po zanimivi in pestri vsebini. Naš časopis je daleč prekosil vse slične meščanske mesečnike oz. tednike. — Nadaljevanje Simmelove razprave »Kako si je človek ustvaril boga« nas seznanja s postankom krščanstva in njega simbolom križem. — Gr. piše o »Eto-su socialnega zavarovanja«. — Zelo pome-srečen je odlomek iz Jaurésovih del »Umetnost in proletarijat«. — Berlinski esejist H. Lueddecke je končal razpravo »Nova plesna umetnost in njene socialne naloge«. Iz članka razvidimo, da ima vsak društveni razred tudi svojo lastno telesno kulturo, ki ustreza njegovemu mentalitetu in pojmovanju. Članek krasita dve sliki. — Talpa nadaljuje pregled o sodobnem ruskem romanu ter razpravlja na podlagi Fontanovega eseja o predavanjih za delavstvo.

Skoro polovica številke je posvečena organizacijskemu delu. Na novo sta uvedeni rubriki »Prijatelj prirode« in »Mladinski vestnik«. Naš časopis namerava postati tudi glasilo druge naše proletarske organizacije »Prijatelja prirode«; dolžnost vseh

članov naše turistične organizacije je, da časopis podpro in se nanj naroče. — Prav simpatična je tudi uvedba »Mladinskega vestnika« — le, če se bo ideja oživila. V tem oziru bo potrebna podrobna organizacija, za katero naj da inicijativo centrala, izvedejo naj jo pa podružnice. V vestnik pa naj ima pristop res le mladina. Član-kov, kot »Iz življenja primitivnih narodov« itd. ne morem pohvaliti, ker spominjajo na meščanske magazine in pa na zadnjo plat »Jutra«. — Izmed ostalih rubrik je zlasti obsežna »Dramatika«.

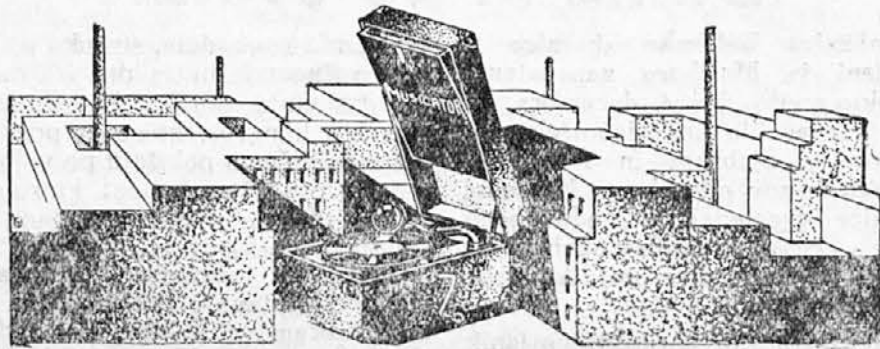
Iz leposlovnega dela naj pohvalno omenimo Seliškarjevo pesem »Spoznanje«, ki je spreten odgovor domišljavim poetom, ki pojo le o sebi. — Pijetovo črtico »Noč brez jutra« bo z zanimanjem prečitali odrasli i mladeniči.

Uvodnik je številki priključil poziv »Vsem živim«. Temu pozivu se priključujemo tudi mi z željo, da letošnji sotrudniki ostanejo listu zvesti tudi v bodoče in da se javi čim več novih sotrudnikov; le tako bo postal časopis res odraz in zrcalo našega proletarijata. — Talpa.

Radio.

Radio in delavstvo. Izobrazbe in zabave je klot malokdo potreben baš delavec. Iz obrazba je predpogoj za uspešno njegovo življensko borbo. Zabave in razvedrila pa je prav tako potreben, ko prihaja domov, utrujen od enoličnega dnevnega dela. Moderni delavec ne bo hodil iskat zabave v gostilno, kjer bi v škodo svoje družine zapravil že tako pičlo odmerjeno plačo. Raje bo sedel v krogu svoje družine ob radiu. Enkratni stroški za nabavo aparata in malenkostna mesečna pristojbina, 25 Din, torej niti dinar dnevno, se mu bogato povrnejo. Radio med naše delavstvo — v njegov prid in v njegov dvig!

T. R. L.

Nudi Vam v lastni prodajalni

(v novih Scherbaumovih paviljonih na Aleksandrovi cesti)

Violine	od Din 95.— dalje	Gramofone	od Din 345.— dalje
Mandoline	„ „ 136.— „	Ročne harmonike „ „ „	85.— „
Gitare	„ „ 707.— „	Kromatične harm. „ „ „	1590.— „

in vse ostale glasbene instrumente po izredno nizkih cenah

MEINEL & HEROLD

TOVARNA GLASBIL, GRAMOFONOV IN HARMONIK

Interesenti izven Maribora zahtevajte katalog pod naslovom: Maribor št. 16!

IZVRŠUJE VSA POPRAVILA

VELIKA ZALOGA PLOŠČ

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin

zato pri največji izbiri izredno nizke cene Samoveznice, klobuki, čepice itd. itd.

Jos. Karničnik, Glavni trg 11.

Najprimernejša Božična darila

kakor ročne, šolske in spise torbice, listnice, denarnice, tobačnice, potne torbice in kovčke v veliki izbiri po najnižjih cenah priporoča **IVAN KRAVOS, MARIBOR** Aleksandrova cesta 13. — Oglejte si izložbo.

Eksportna hiša „LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

Brezkonkurenčne cene za vsakovrstno galanterijsko robo in igrače. Specijalna trgovina z nogavicami, kakor tudi pletenin, telovnikov, oblek, čepic, dokolenic etc. lastnega izdelka.

Otroške nogavice od Din 5.— dalje
Moške nogavice od Din 5.— dalje
Damske nogavice od Din 7.— dalje
Damske nogavice s svilenim robom od Din 10.— dalje
Prima flor nogavice od Din 15.— dalje
Damske nogavice melirane od Din 10.— naprej

Damske nogavice la angleško melirane od Din 13.— dalje
Rokavice vseh velikosti, trikot in pletene od Din 15.— dalje
Damske trikot hlače od Din 20.— dalje

Velika zaloga moškega, damskega in otroškega perila. Ovratniki in samoveznice od Din 10.— dalje.

Nova zaloga igrač za

BOŽIČNA DARILA

po znatno znižanih cenah.

Specijalna izložba za okraske božičnih drevesc.

Kolesarji pozor! Zima je tu!

Sedaj prihaja čas, ko bo treba oddati kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo in generalno popravilo. Emajljanje z električno pečjo s 180° vročine, prvovrstno ponikanje vseh krogličnih ležajev ter očiščenje in na novo nabrušenje, tako da postane kolo z malim denarjem zopet novo. — Priporoča se mehanična delavnica in trgovina

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR

Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma.

Delavci in delavke! Prepričajte se vsak zase, da dobite **prvovrstno dal-matinsko vino**, kakor tudi razna druga vina v restavraciji „Vetrinjski dvor“ Vetrinjska ulica 24.

Za obilen obisk se priporoča **Hinko Kosič**.

Dr. SCHAEFER-JEV EPILEPSAN

proti

božjasti, krčem in padavici

se že 15 let z uspehom uporablja. Dnevno prihajajo nova priznalna pisma. Pojasnila daje in razpošilja Lekarna Sv. Štefana, Mr. M. Fister, Osijek III.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d.d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.